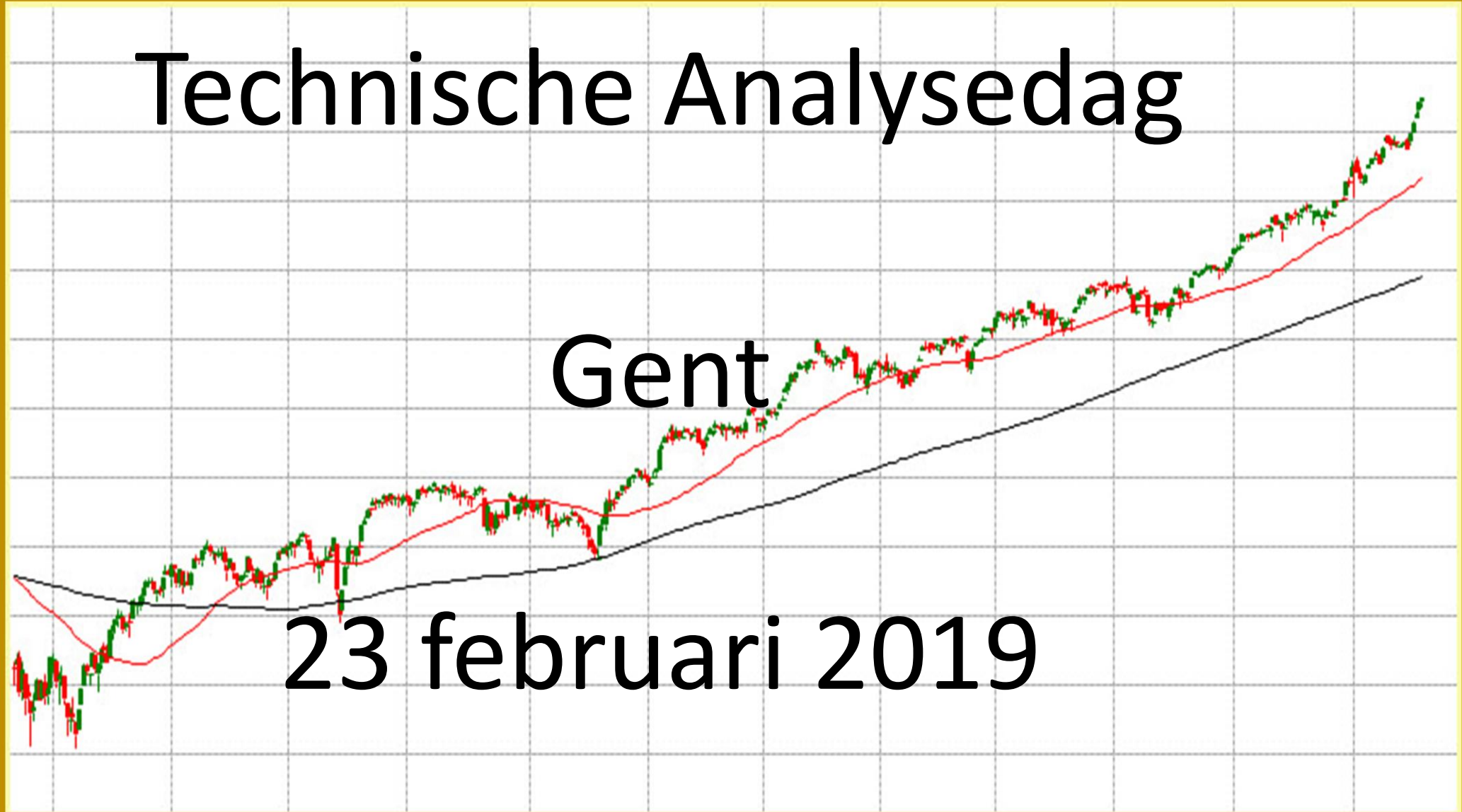

Technische Analysedag

Gent

23 februari 2019

De Dow Theorie

Technische analyse :

Steunt op observaties van

koersinfo en

aantal verhandelde stuks

Doel: richting van de koers bepalen

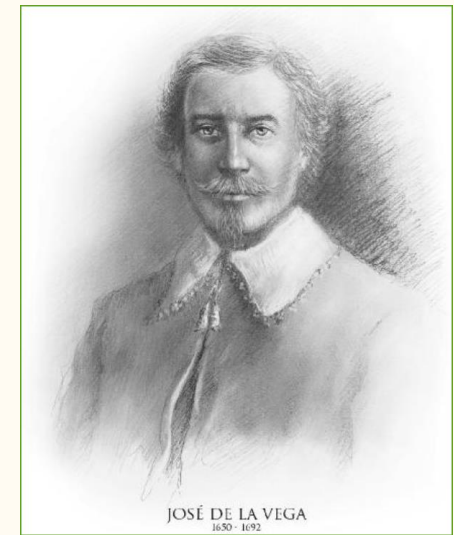
Eerste notities omtrent marktgedrag:

José Penso De la Vega (1650-1692)

Spaans-joodse handelaar :17e eeuw in A'dam

Schreef: *Confusión de Confusiones* –

Daarin: technieken van traden en speculatie.

18e eeuw Japan: Homma Munehisa : candlestick technieken

1710: Sakata, Japan:

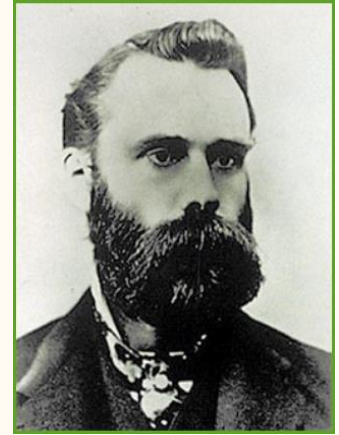
handel in *coupons*

belofte tot levering van rijst op latere datum

= futuresmarkt

Homma beschrijft de rotatie van Yin (bear market)
naar Yang (bull market)

Charles Dow (1851 – 1902): journalist

- Beschrijft in zijn editorials hoe de bewegingen van de beurs als geheel verlopen
- De Dow Theorie is pas later gebundeld op basis van editorials
- 1896 : stelt de **Dow Jones Industrials Average Index** samen (goederenproductie – nu 30 aandelen)
- 1897: ontwerpt de **Dow Jones Railroad Transportation Average Index** (levering van goederen – nu 20 aandelen)

Edward Jones (1856 – 1920) : Statisticus

Dow Jones Utilities Average Index: géén rol in Dow Theorie
(bestond toen nog niet – nu 15 bedrijven)

DJ Industrials + DJ Transportation + DJ Utilities =

Dow Jones **Composite** (65 bedrijven)

Grondslagen van de Dow Theorie

- I. De Index Averages (DJIA –DJTA) verdisconteren alles, zelfs het onvoorziene

- Emoties van beleggers
- Rentestand
- Na-beurs verklaringen

“The Tape Tells All”

- Het idee is vergelijkbaar met de efficiënte markt hypothese (Fama)

_us Dow Jones Industrials 30 - I:DJI

_us Dow Jones Industrials 30 - I:DJI

Grondslagen van de Dow Theorie

I. De Index Averages (DJIA –DJTA) verdisconteren alles zelfs het onvoorziene

- Emoties van beleggers
- Rentestand
- Na-beurs verklaringen

“The Tape Tells All”

- Het idee is vergelijkbaar met de efficiënte markt hypothese (Fama)
- Van toepassing op alle indexen en ook op alle liquide aandelen

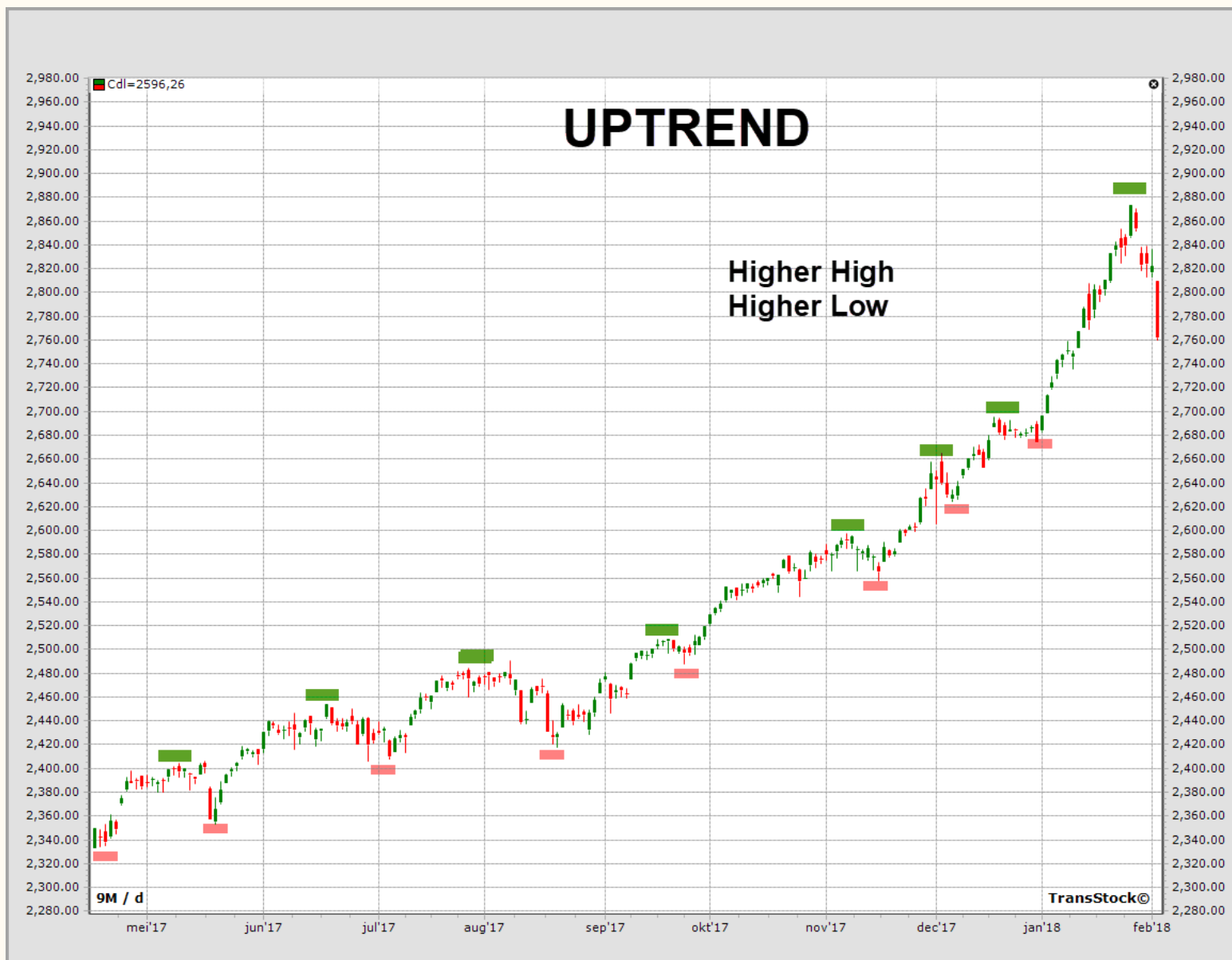
De Dow Theorie legt de focus op de **indexen**,
niet op individuele aandelen.

I. De Index Averages verdisconteren alles

II. Trend identificatie

Hoe is de trend van de markt? 3 mogelijkheden

A. Uptrend

C. Zijwaartse trend

Bepaal de trend op *meerdere timeframes*

1. De hoofdtrend (primary) : gebruik week- en maandgrafieken
Vb: S&P500

Dow Theorie: vooral de **hoofdtrend** is van belang.

_us S&p 500 - I:SP500

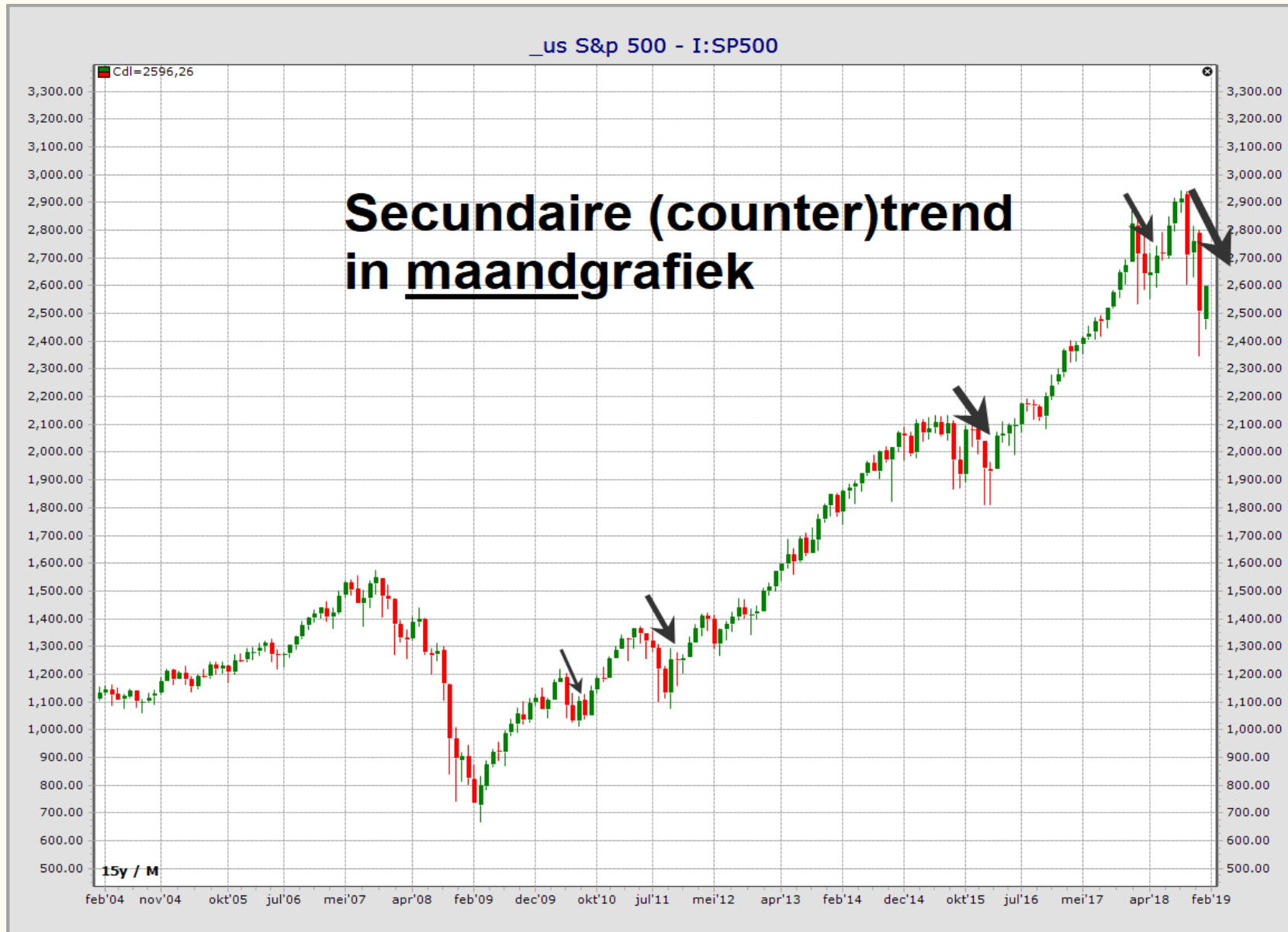
500 - I:SP500

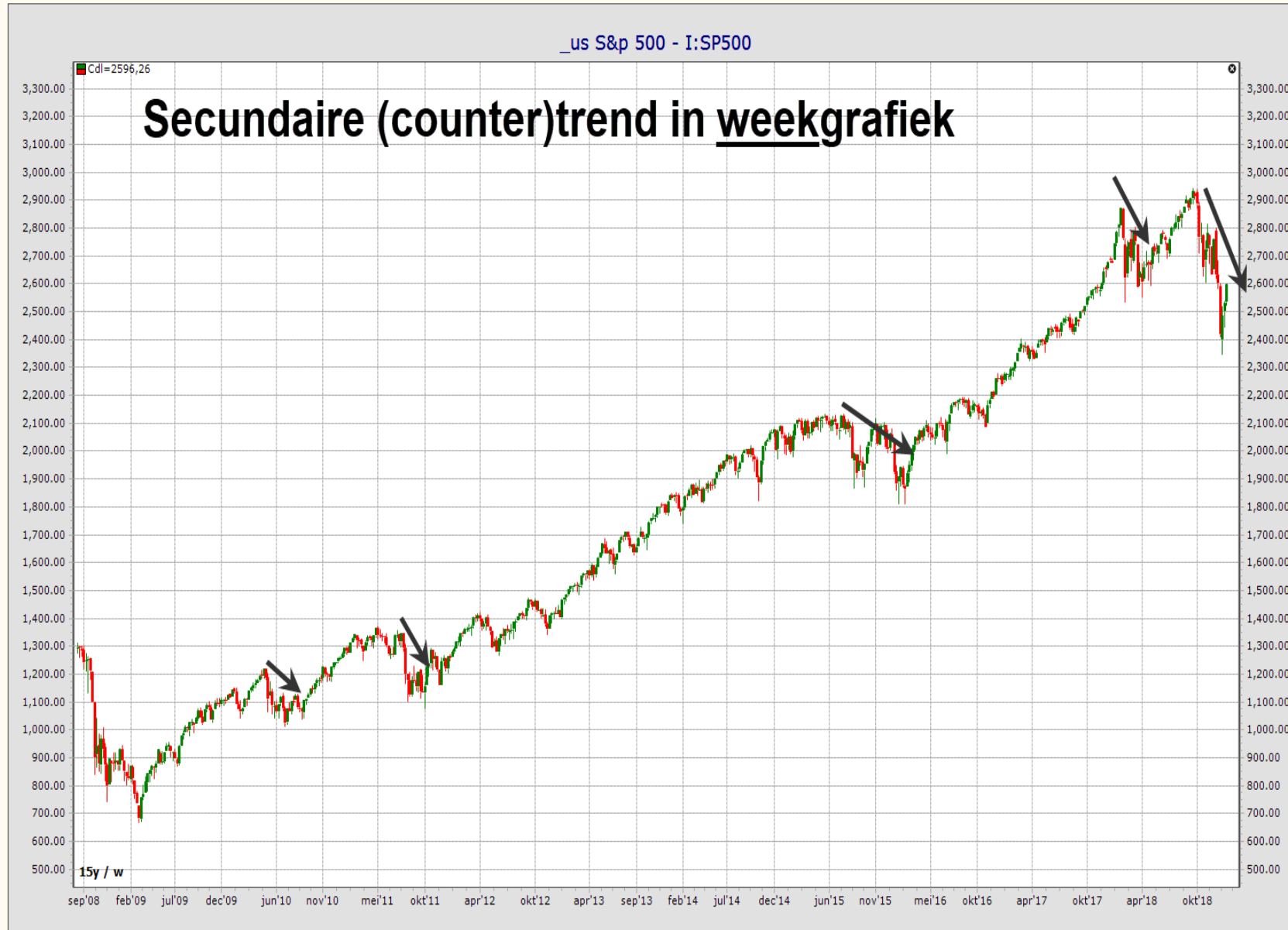
Duu
Pric

Leer trendwissel te herkennen

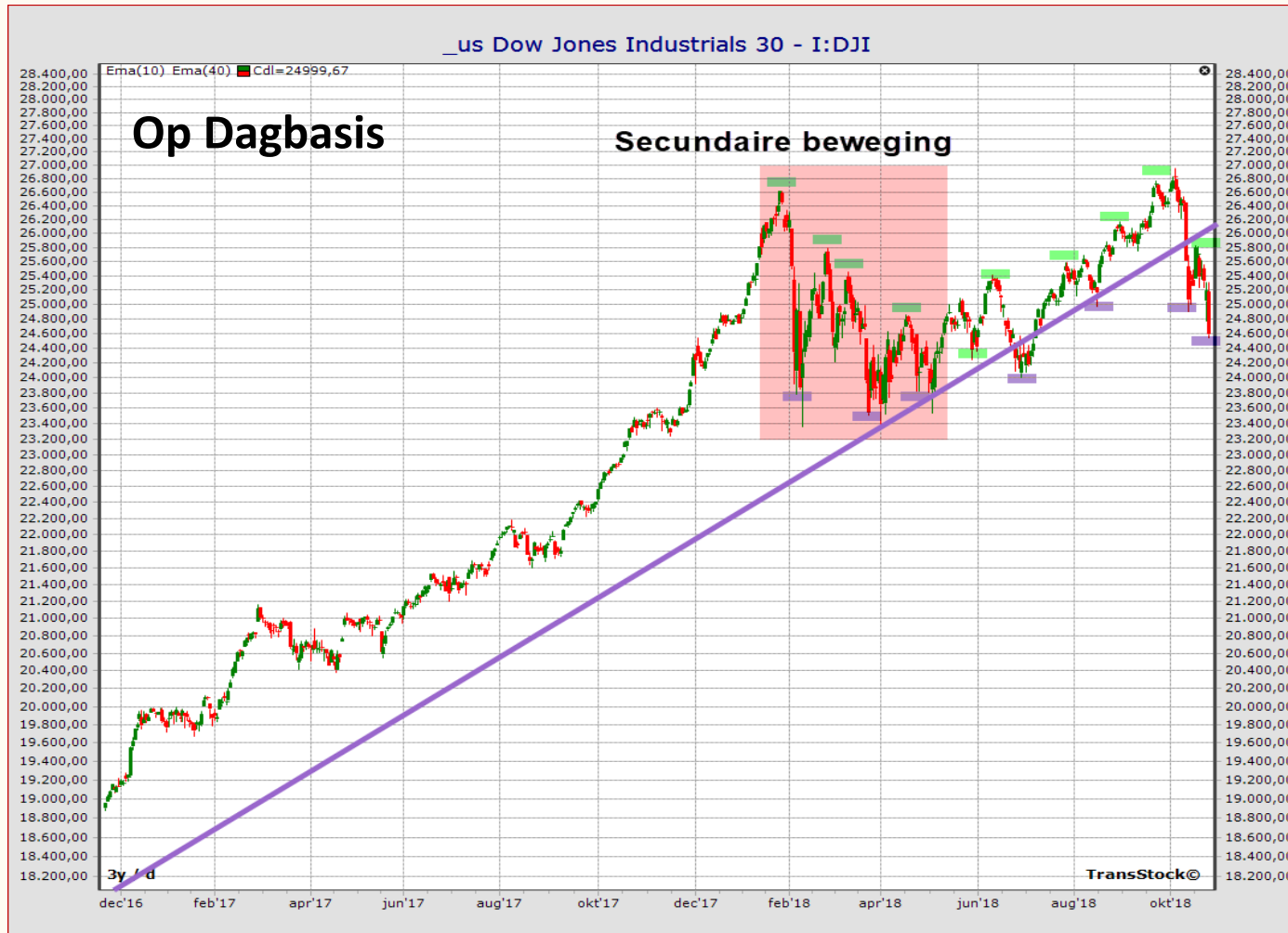
2. Secundaire Trend gaat in tegen de hoofdtrend

2. Secundaire Trend gaat in tegen de hoofdtrend

2. Secundaire Trend gaat in tegen de hoofdtrend

Duur: 3 w. tot 3 m.

3. **Minor Trends** binnen Secundaire Trend gebruik de daggrafiek (of kortere tijdspanne)

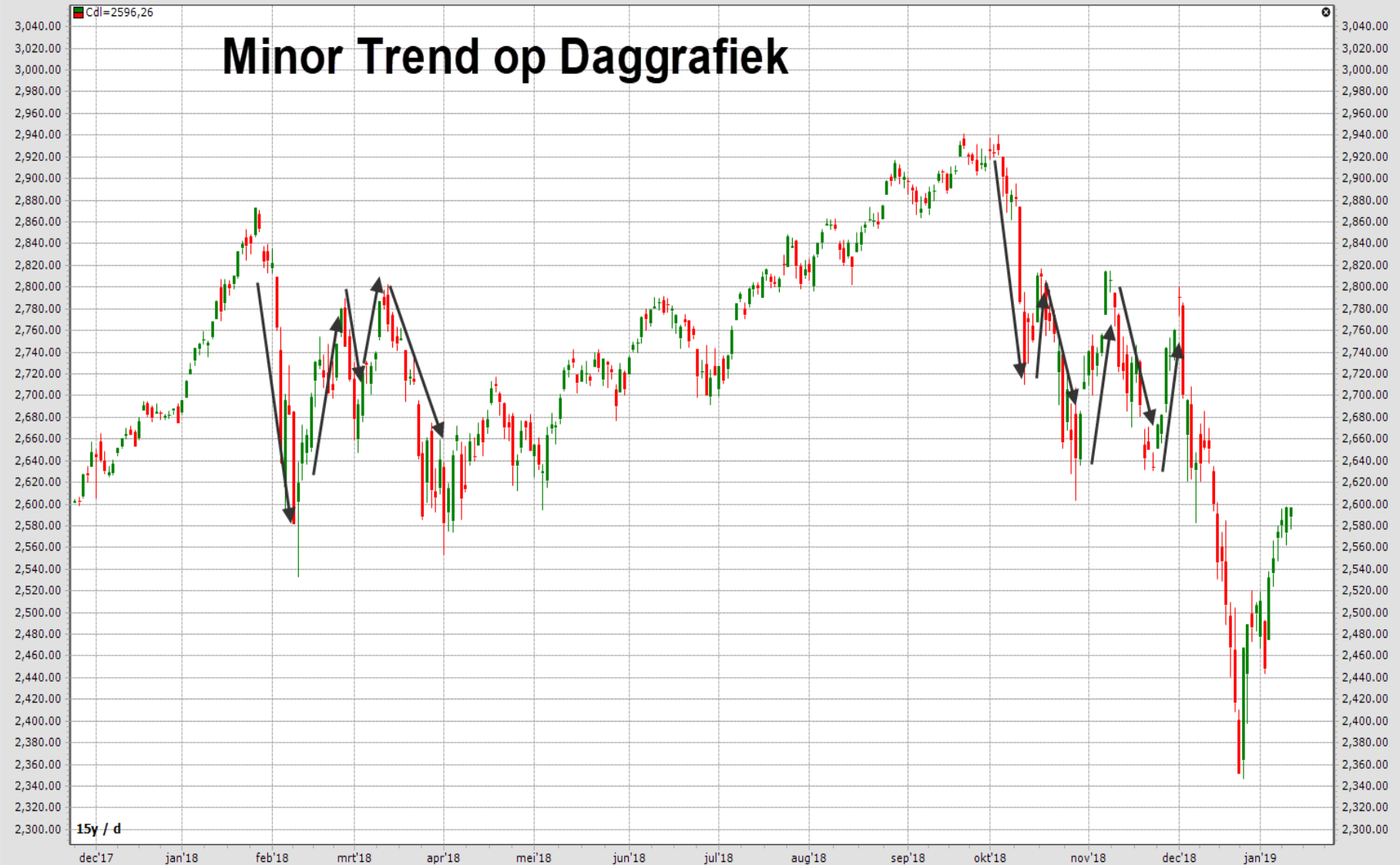
Minor Trends: bijna onzichtbaar op maandgrafiek
Duur: < 3 w.

news = noise

Minor Trends: enkel van belang voor Traders
en Nieuwssites (CNBC etc.)

Dow Theory : weinig aandacht voor Minor Trend

_us S&p 500 - I:SP500

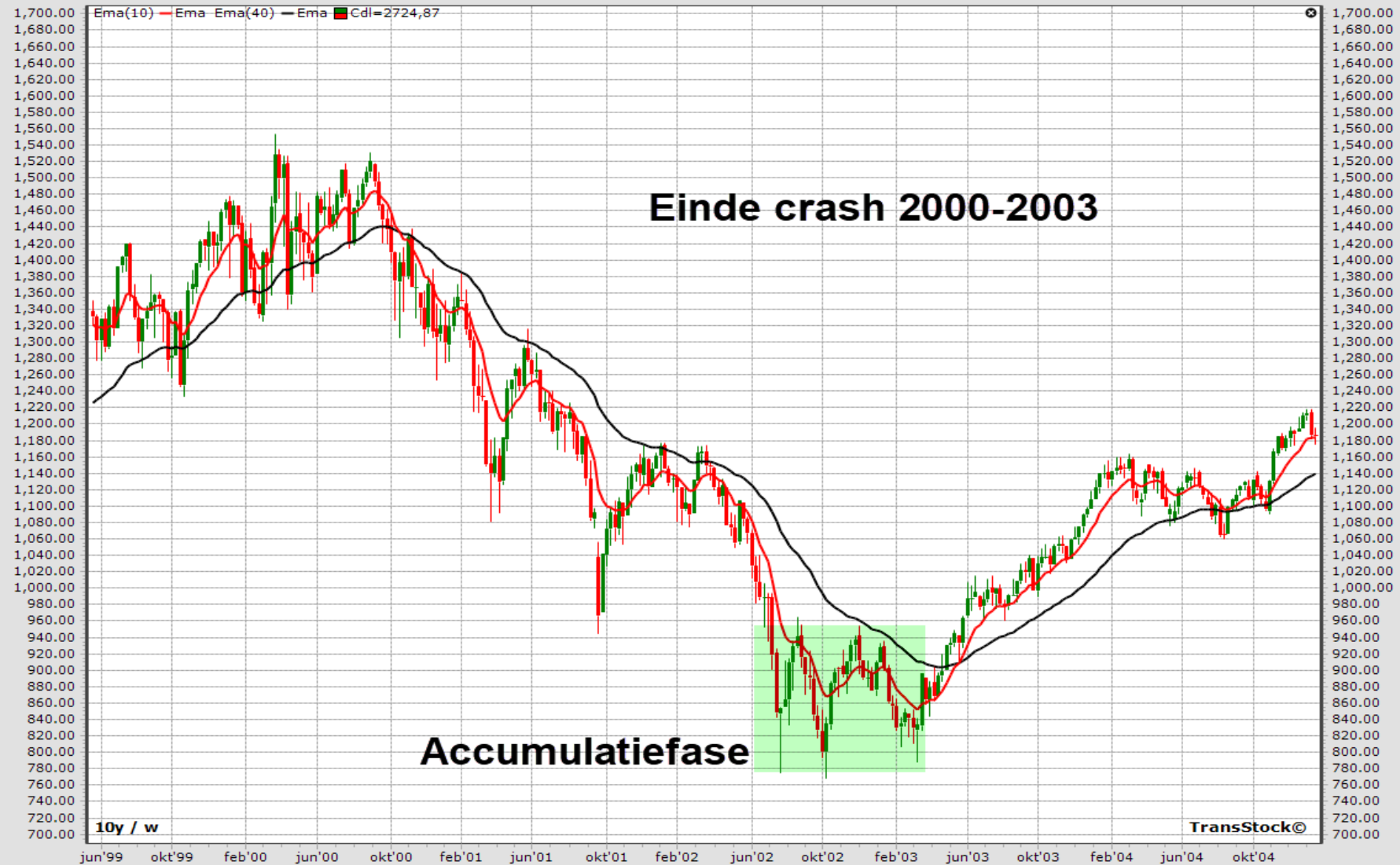
Charles Dow over een Primary **U**ptrend (bull market)

(vaak) 3 Fasen

1. Accumulatie-fase

- De index heeft al veel moeten inleveren
- Het sentiment is nog heel negatief
- Media verspreiden slecht nieuws
- Best geïnformeerde partijen beginnen posities in te nemen
- Koers begint zijwaarts te bewegen (consolidatie)

_us S&p 500 - I:SP500

Charles Dow over een Primary **U**ptrend (bull market)

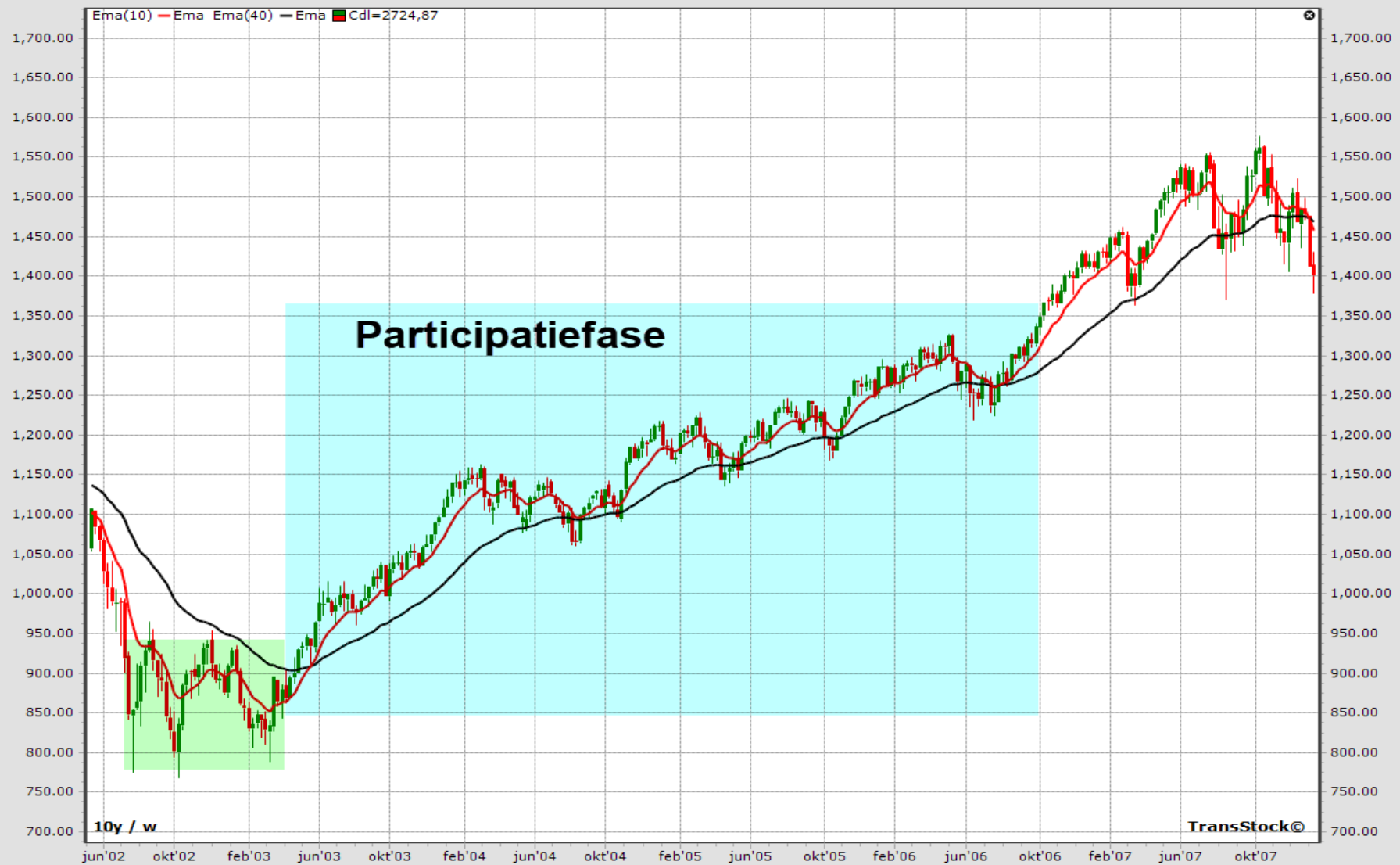
(vaak) 3 Fasen

1. Accumulatie-fase

2. De Participatie fase (de rally)

- stijgende trend is merkbaar
- technische traders maken gebruik van de break-outs om ook te participeren
- media in beginfase sceptisch: zien de opstoten als short covering, bull trap e.d.

_us S&p 500 - I:SP500

Charles Dow over een Primary **U**ptrend (bull market) (vaak) 3 Fasen

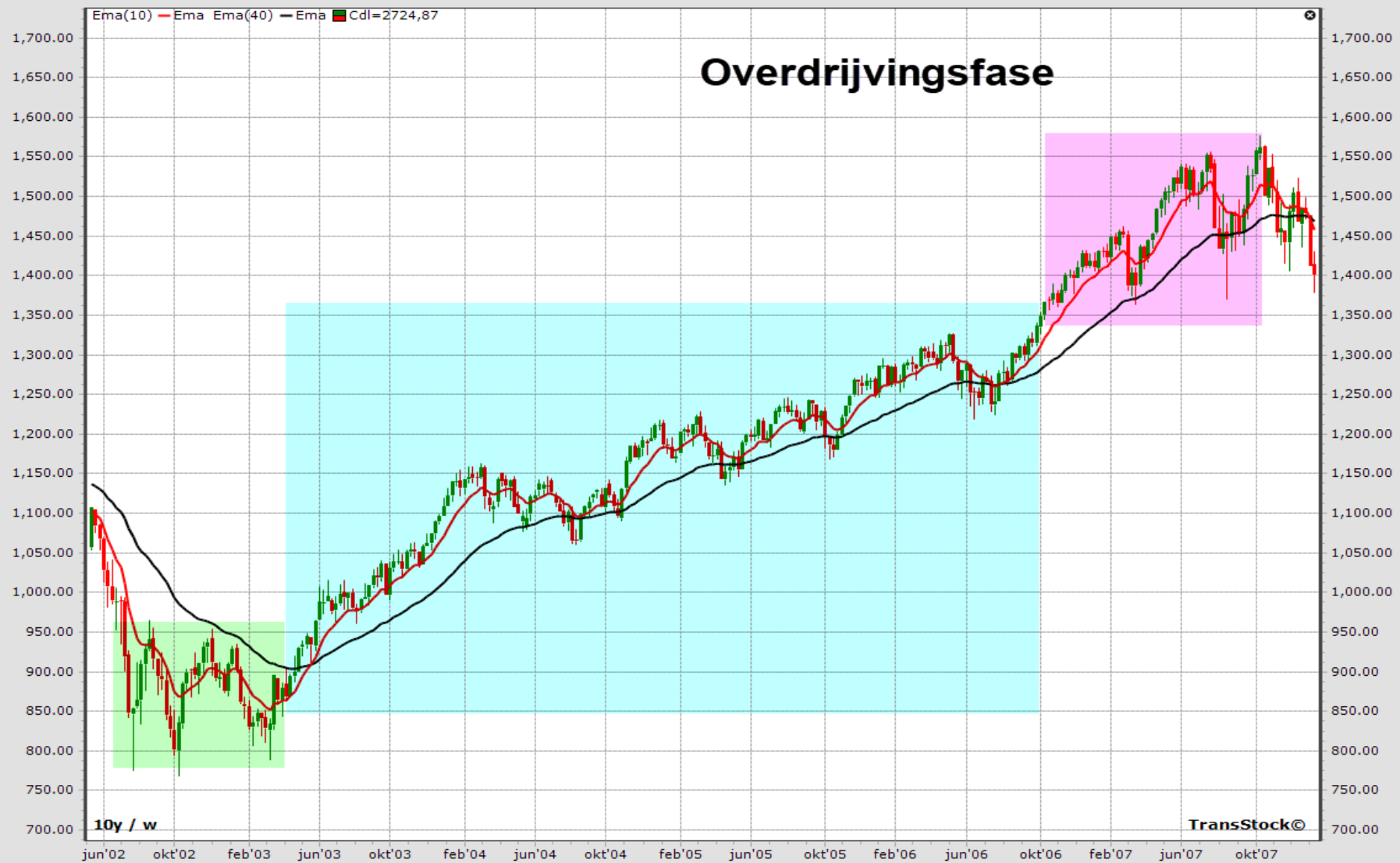
1. Accumulatie-fase

2. De Participatie fase

3. De Overdrijvingsfase

- veel 'goed nieuws'
- ook bij slecht nieuws stijgen de koersen
- aandelen krijgen nicknames: FAANG – Dot-com
- analisten trekken koersdoelen verder op
- ook wie nooit interesse had in aandelen, wil nu instappen
- goed geïnformeerde partijen beginnen te verkopen

_us S&p 500 - I:SP500

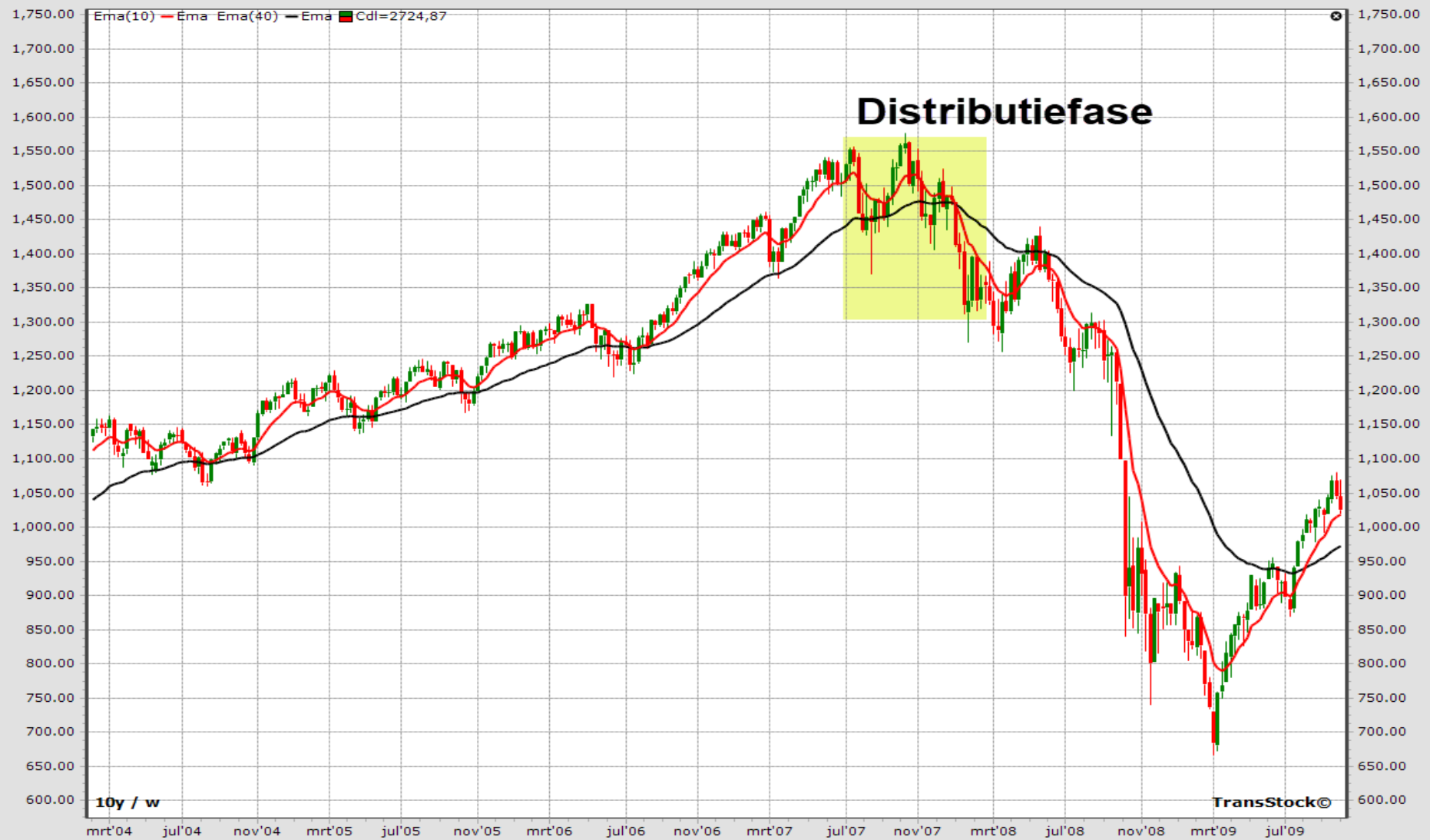

Charles Dow over een Primary **Down**trend (de bear market)
(vaak) 3 Fasen
Elke bull/bear market verschilt van de vorige

1. Distributiefase

- institutionele beleggers:
 - `waarderingen ($K/W - K/Bw$) overdreven: verkoop begint
- media en publiek – minder goed geïnformeerd - zijn vol vertrouwen: “buy the dips!”

_us S&p 500 - I:SP500

- media en publiek : “Buy the dips!”

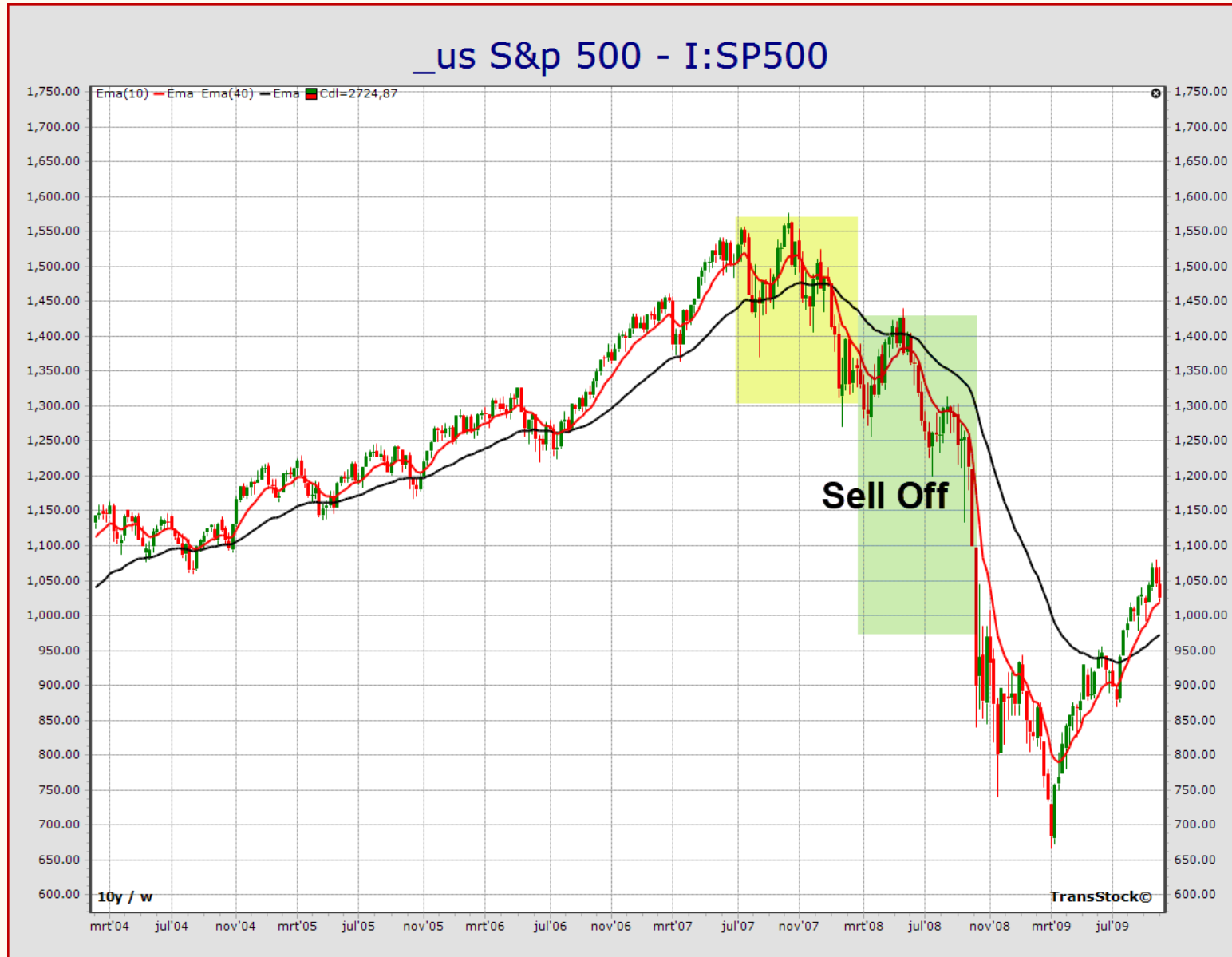
Aandelenportefeuille							
Aantal aandelen	Naam aandeel	Aankoop-datum	Aankoop-prijs	Koers	Waarde (euro)	Gewicht	Advies
Financiële						17,5%	
190	Fortis (+VV)	01/02/00	26,75	30,73	5.838,70	7,0%	K 1
125	ING	20/02/07	34,22	33,16	4.145,00	5,0%	K 1
300	Aegon	25/05/07	14,82	15,09	4.527,00	5,5%	K 1
Technologie						14,7%	
200	Melexis	25/06/02	8,00	13,36	2.672,00	3,2%	H+ 1
200	Singulus	29/11/05	12,99	10,72	2.144,00	2,6%	K 2
250	Oracle	17/01/06	12,49 \$	19,86 \$	3.706,88	4,5%	H+ 2
55	Barco	07/02/07	67,75	67,00	3.685,00	4,4%	K 1
Telecom						7,7%	
100	Vivendi	10/10/00	62,95	31,47	3.147,00	3,8%	H+ 1
150	France Télécom	25/05/06	16,40	21,43	3.214,50	3,9%	H+ 1
Farma						17,3%	
150	Pfizer	05/08/03	33,50 \$	26,47 \$	2.965,27	3,6%	H+ 1
50	Omega Pharma	30/11/04	42,34	60,28	3.014,00	3,6%	K 1
60	Sanofi-Aventis	23/01/07	70,8	62,65	3.759,00	4,5%	H- 1
100	UCB	17/03/07	42,5	46,05	4.605,00	5,6%	K 1
Consumentengoederen						4,6%	
120	Philips	13/02/01	27,66	31,56	3.787,20	4,6%	H+ 1
Diversen						18,7%	
1140	Bombardier	03/02/06	4,09	4,57	5.209,80	6,3%	H+ 2
225	Taiwan Fund	08/02/05	13,40 \$	19,50 \$	3.275,97	4,0%	H+ 2
85	Plastic Omnium	28/10/05	28,00	39,95	3.395,75	4,1%	H+ 1
350	Sioen	05/12/06	9,25	10,35	3.622,50	4,4%	K 1
Startkapitaal in euro:		4.957,87		66.714,57			
Resultaat sinds 1/1/2006:		+29,1%		Liquiditeiten:	16.107,58	19,4%	
Resultaat sinds 1/1/2007:		+12,01%		Totaal in euro:	82.822,15		
Resultaat op jaarbasis sinds 1/1/1984: +12,7%							

Koopwaardig
Gemiddeld of laag risico

1. Distributiefase

- institutionele beleggers:
overdreven waarderingen ($K/W - K/Bw$): verkoop begint
- media en publiek – “Buy the dips!”
- overdrijvingsfase gemist? “Er komt er nog wel één.”
- dit is een fase van enige duur, geen éénmalige gebeurtenis
- de aanvang van de distributiefase lijkt op een correctie.
- topfase herkenbaar vanuit TA: koersbeweging vervlakt
onverwacht diepe bodems
- uitbraak boven weerstand blijkt *head fake*
- geen higher high, geen higher low

1. Distributiefase

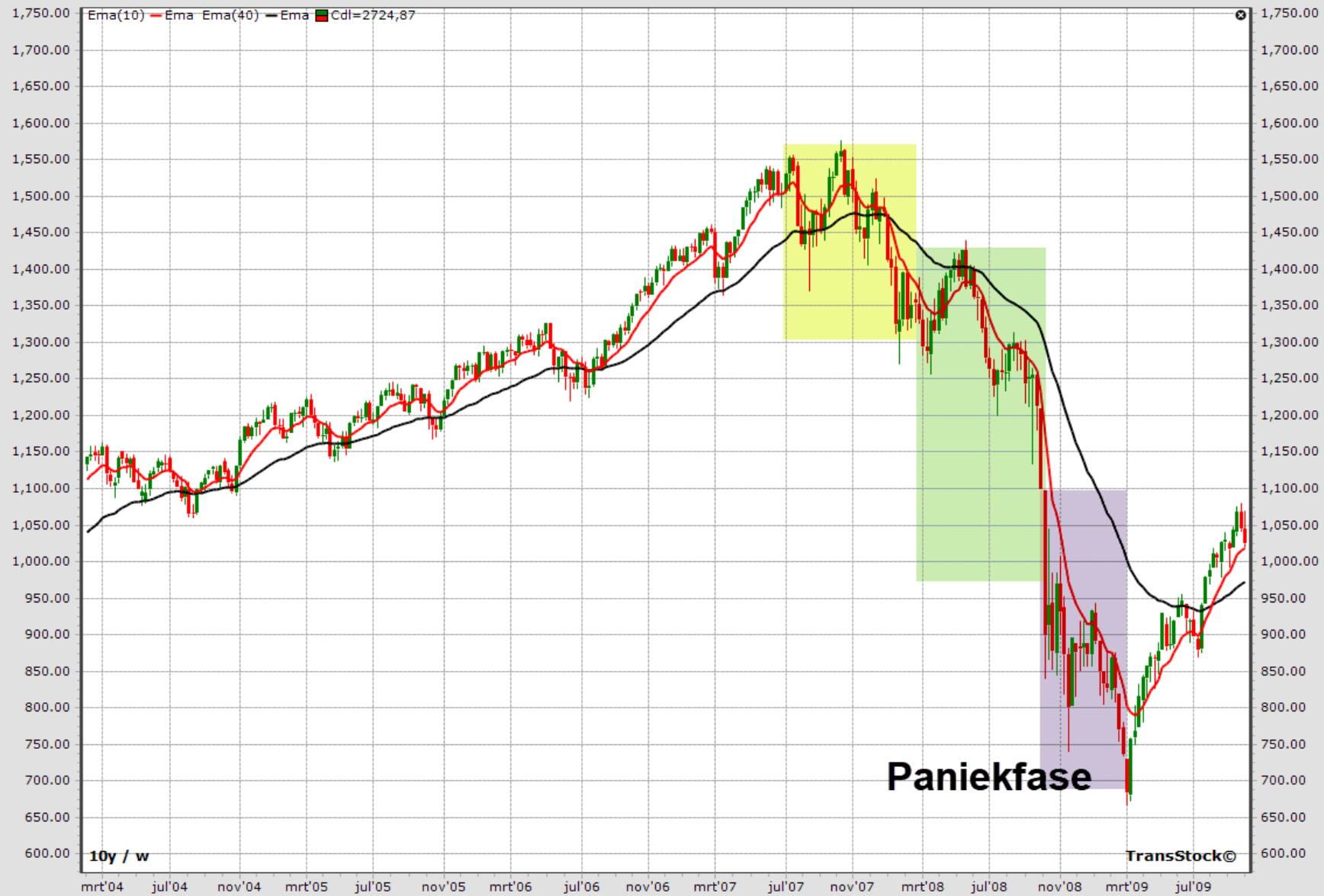
the Sell Off

1. Distributiefase

2. De algemene verkoop – iedereen doet mee: the Sell Off

- Economische toestand: ongunstig voor bedrijven.
De markt prijst dit neerwaarts in.
- Zijwaartse topconsolidatie komt tot een einde
(geen opwaartse uitbraak)
- lichte paniekreacties
- Grote zenders spenderen extra zendtijd aan de marktbewegingen

_us S&p 500 - I:SP500

1. Distributiefase

2. De algemene verkoop - the Sell Off

3. De Paniekfase

- koersen al vér verwijderd van de top
- individuele beleggers gooien de handdoek.
- het nieuws: slechter dan ooit zowel voor bedrijven/economie

Winnaars van de toekomst komen in zicht:

- Aandelen / Indexen met bullish momentum divergentie
- indicatoren die de marktbreedte meten, bereiken de bodem

- I. De Index Averages (DJIA –DJTA) verdisconteren alles
- II. Trend identificatie
- III. De twee indexen moeten elkaar bevestigen

Een nieuwe trend: pas als beide indexen elkaar bevestigen

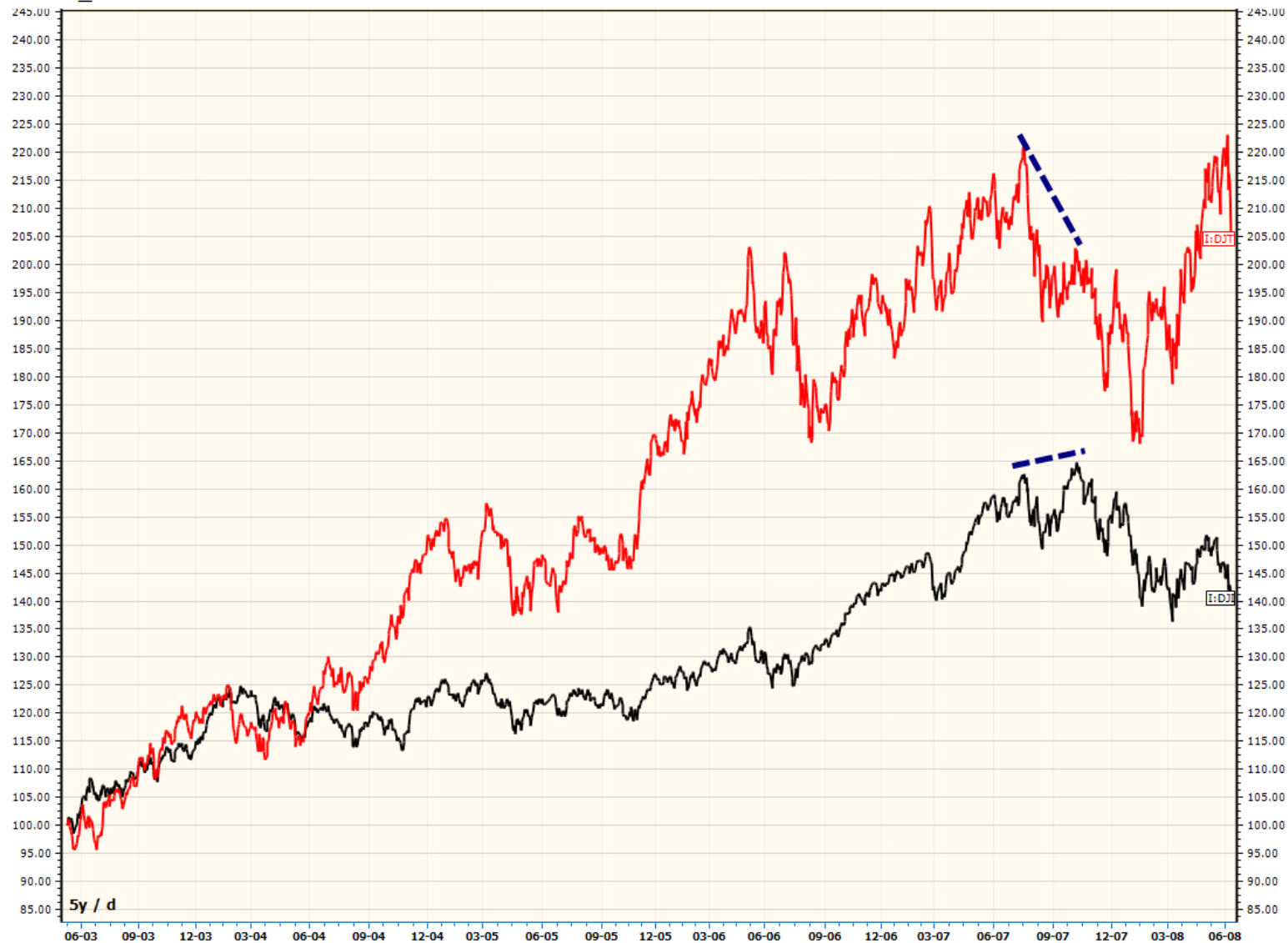
New High in DJI >>>> New High in DJT (binnen enkele dagen/weken)

New Low in DJI >>>> New Low in DJT

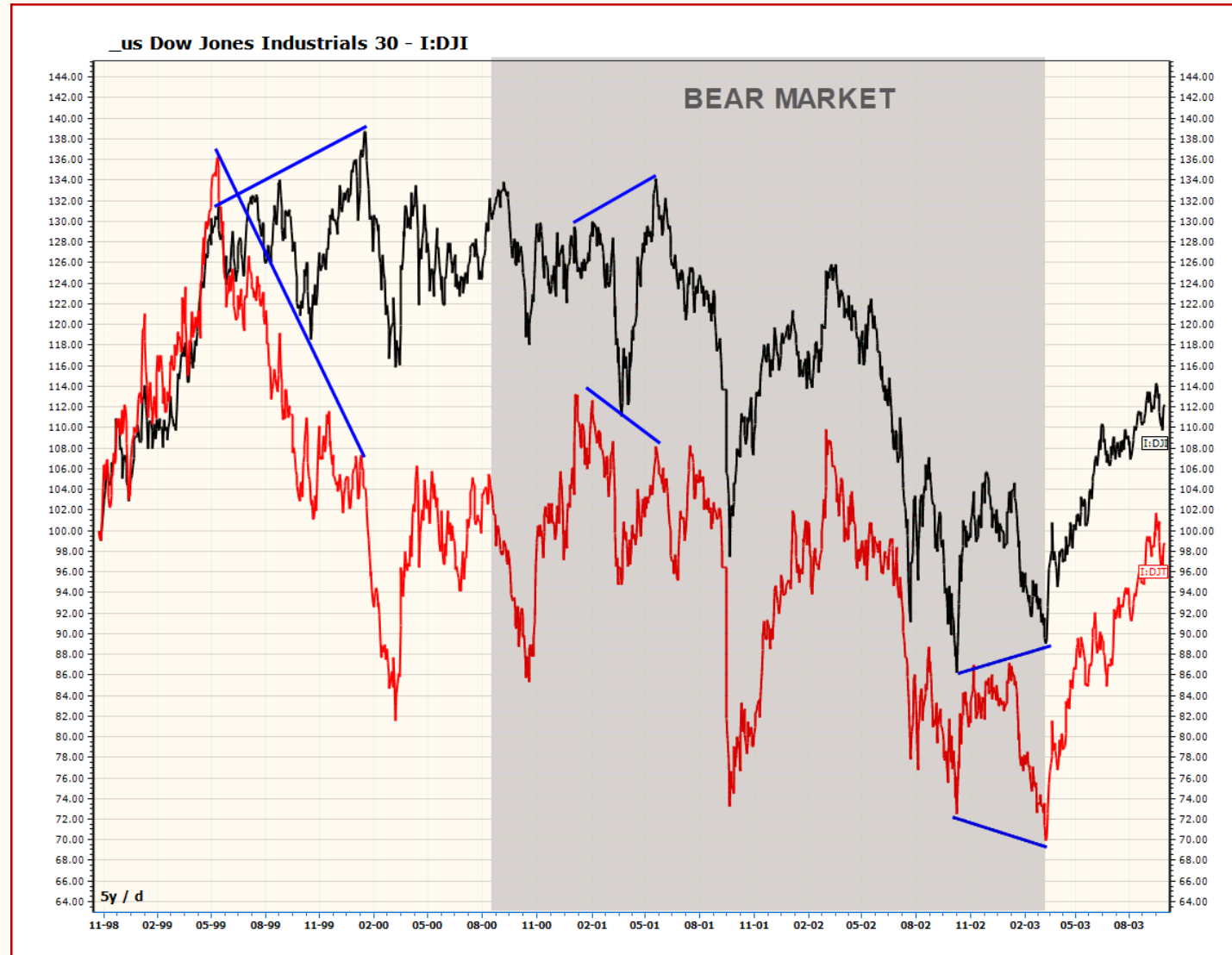
► Bij afwijking van die regel: knipperlicht

_us Dow Jones Industrials 30 - I:DJI

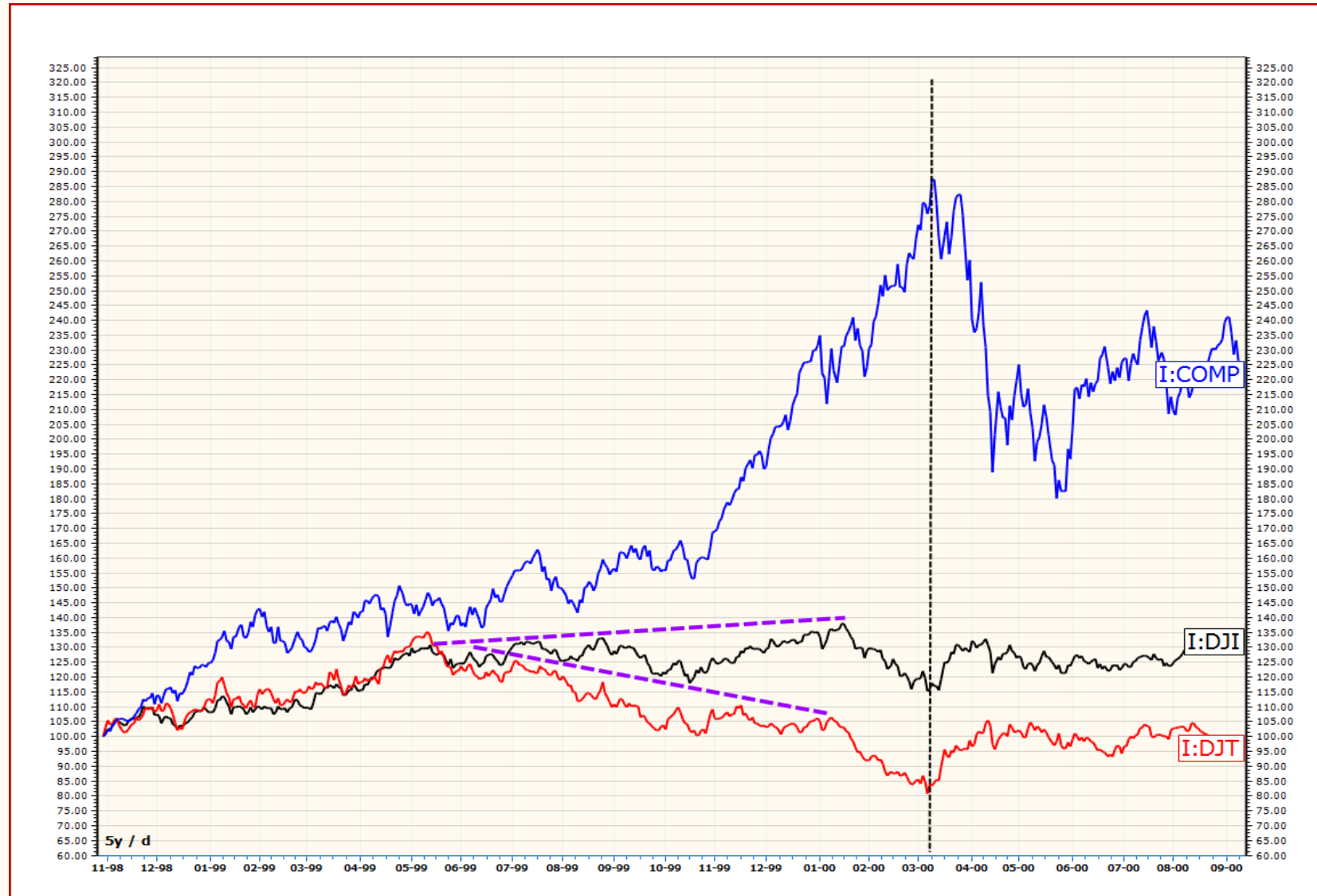
A. Situatie begin 2000: DJIA maakt nieuw all time high
DJTA is al 16% gezakt met divergentie

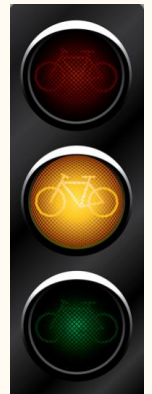
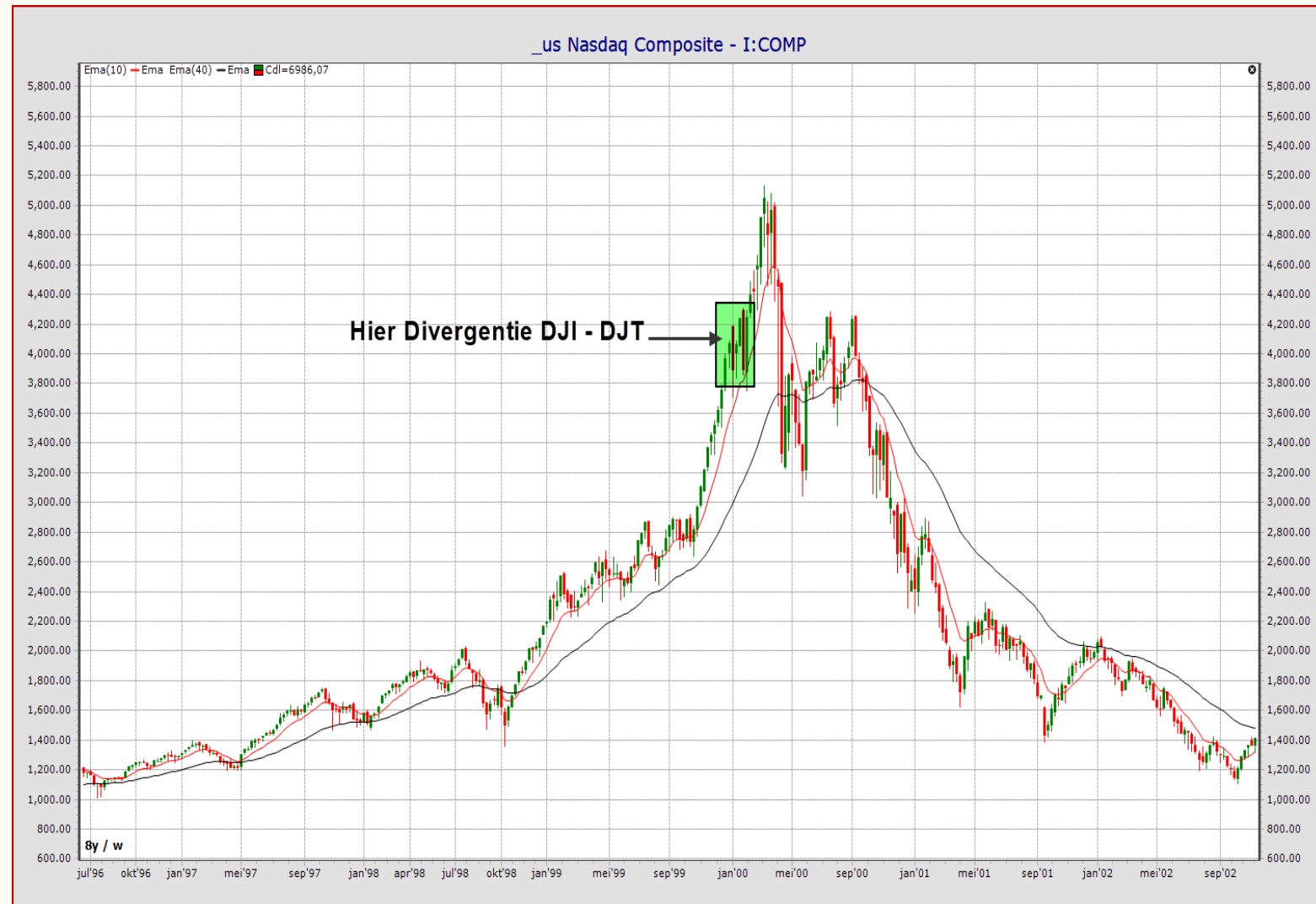

B. Situatie begin 2003: divergentie wijst op mogelijke trendkering

Deze divergentie (j. 2000) was zichtbaar 2 maanden vóór de hoogste top in Nasdaq (-78% bear market)

Opgelet: niet gebruiken als koop-/verkoopssignaal
wel een tool om de onderliggende trend te evalueren

- I. De Index Averages (DJIA –DJTA) verdisconteren alles
- II. Trend identificatie
- III. De twee indexen moeten elkaar bevestigen
- IV. De trend blijft van kracht tot hij ophoudt

Spdr S&p 500 - SPY - Equity

Trend bepalen blijft deels subjectief.

Nu méér **hulpmiddelen** dan in 19e eeuw.

- toppen en bodems (HH / HL en LH / LL)
- Voortschrijdende gemiddelden (MA's)
- Momentum indicatoren – RSI enz.

Alle financiële markten : neiging tot 'trending'

Countertrends komen voor, maar de kansen liggen aan de kant van de primaire trend

Basis : de bestaande trend heeft de neiging om verder te gaan.

- I. De Index Averages (DJIA –DJTA) verdisconteren alles
- II. Trend identificatie
- III. De twee indexen moeten elkaar bevestigen
- IV. De trend blijft van kracht tot hij ophoudt
- V. Slotkoersen zijn belangrijk

V. Slotkoersen zijn belangrijk

Intraday high / low

Voor- en nabeurskoersen

'Noise' : enkel interessant
voor minor trends

De **'talking heads'** op TV beweren te weten waarom iets beweegt.
Vaak is dat niet zo.

'Pundits' worden betaald om nieuws te genereren.

Scherpe uitschieters naar boven/onder worden dikwijls tegen
het eind van de dag geneutraliseerd.

- End of Day koersen zijn belangrijk
- End of Week koersen zijn nog belangrijker
- End of Month koersen zijn zeer belangrijk voor het langetermijnperspectief.

Tip: bekijk de belangrijkste markten 1 X per maand op maandbasis

- I. De Index Averages (DJIA –DJTA) verdisconteren alles
- II. Trend identificatie
- III. De twee indexen moeten elkaar bevestigen
- IV. De trend blijft van kracht tot hij ophoudt
- V. Slotkoersen zijn belangrijk

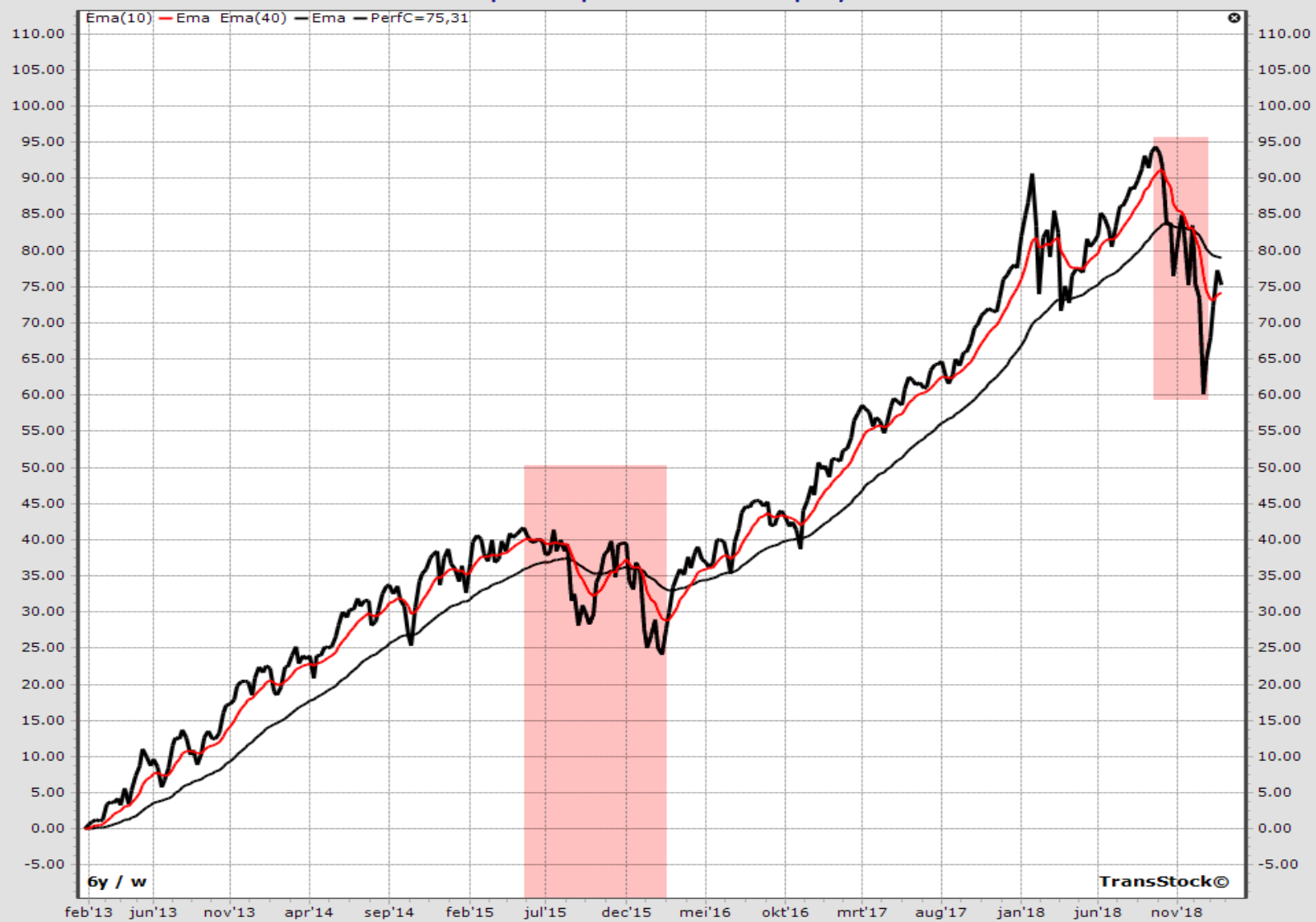
- VI. Er bestaan Bull Markets en Bear Markets

Hoe bepaal je 'Bear Market' ?

Arbitraire definitie: -20% van laatste top = bear?
- 10% = correctie?

Oktober 1987: op 1 dag van bull market naar bear market??

Spdr S&p 500 - SPY - Equity

Een element van tijd is nodig:

± 12 tot 18 maanden om nieuwe Low te bereiken

Daling met lower lows / lower highs
over langere periode
met grote participatiegraad

geloofwaardiger dan
“-20% = bear market”

- I. De Index Averages (DJIA –DJTA) verdisconteren alles
- II. Trend identificatie
- III. De twee indexen moeten elkaar bevestigen
- IV. De trend blijft van kracht tot hij ophoudt
- V. Slotkoersen zijn belangrijk
- VI. Er bestaan Bull Markets en Bear Markets
- VII. Wat zegt Ch. Dow over Volume?

VII. Wat zegt Ch. Dow over Volume?

Volume moet de koersbeweging bevestigen

- **accumulatiefase** (laatste stuk van de daling) = stijgend volume
- **countertrend**: terugval in volume
- vervolg primaire beweging: weer volumetoename

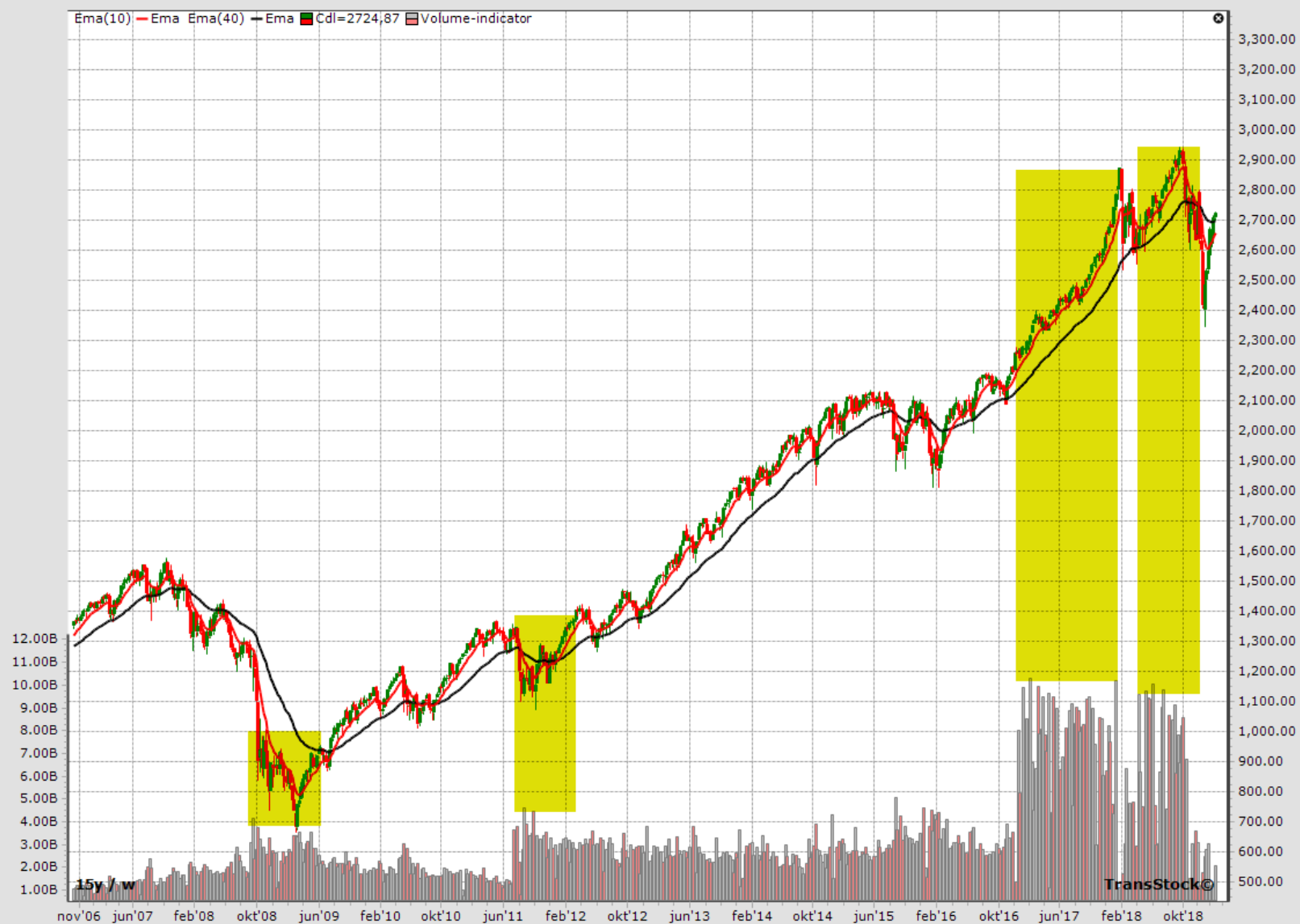
In de **sell-off** fase:

- Volume neemt toe in de richting van de dalende trend
- Rally's tegen de trend vinden plaats bij laag volume

In de **paniekfase**:

- Zeer hoog volume bij uitbodeming = einde bear market

_us S&p 500 - I:SP500

Beleggersacademie VFB – Module III – Technische Analyse

Gelijkenissen met de Dow Theorie

1. Vertrekpunt = de hoofdex (S&P500) is de barometer
bedoeling: langetermijnbeleggen ↔ daytrading

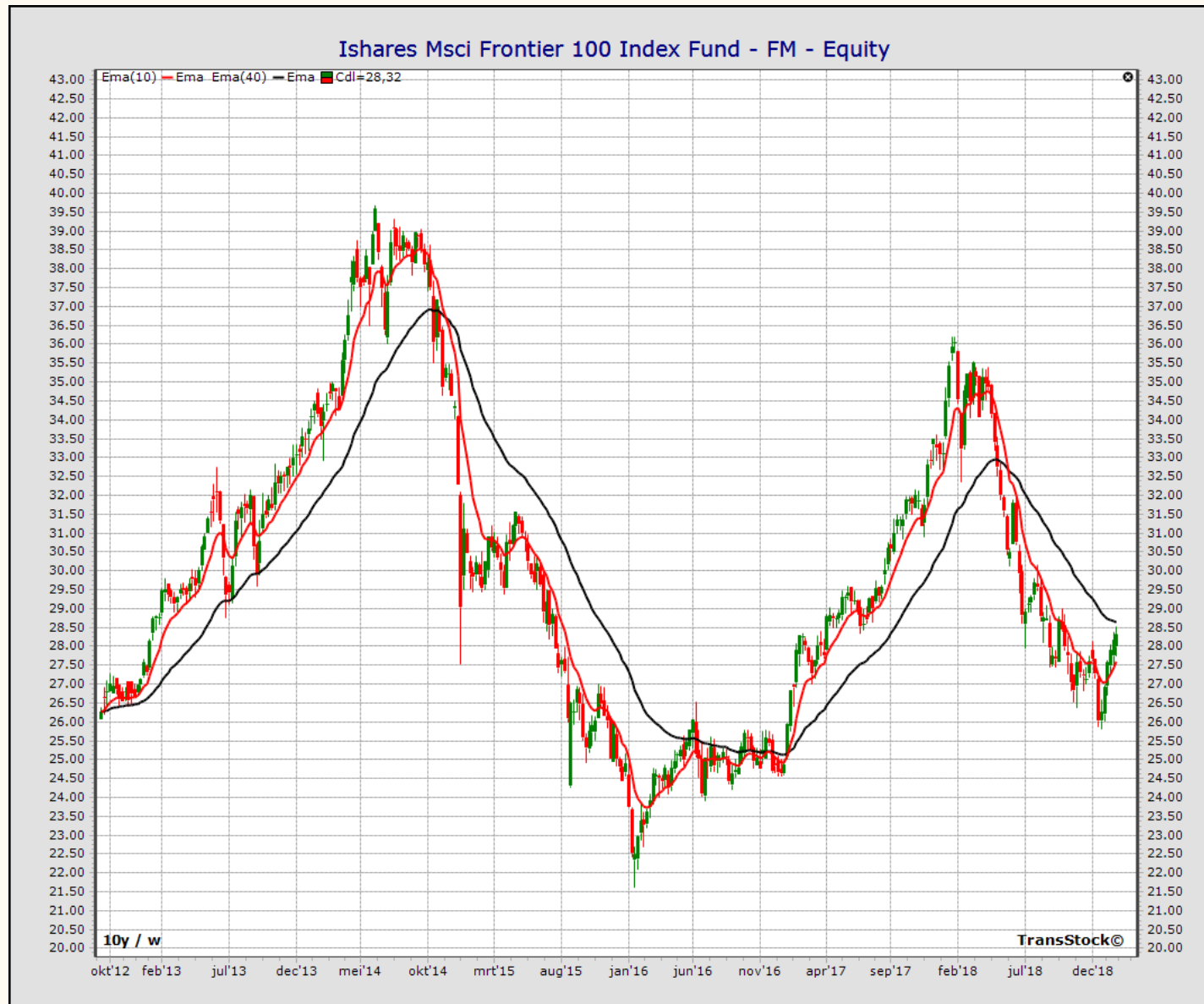
- 'Alle informatie zit al in de koersen'
- In welke situatie bevindt de index zich?

Primaire uptrend/downtrend?

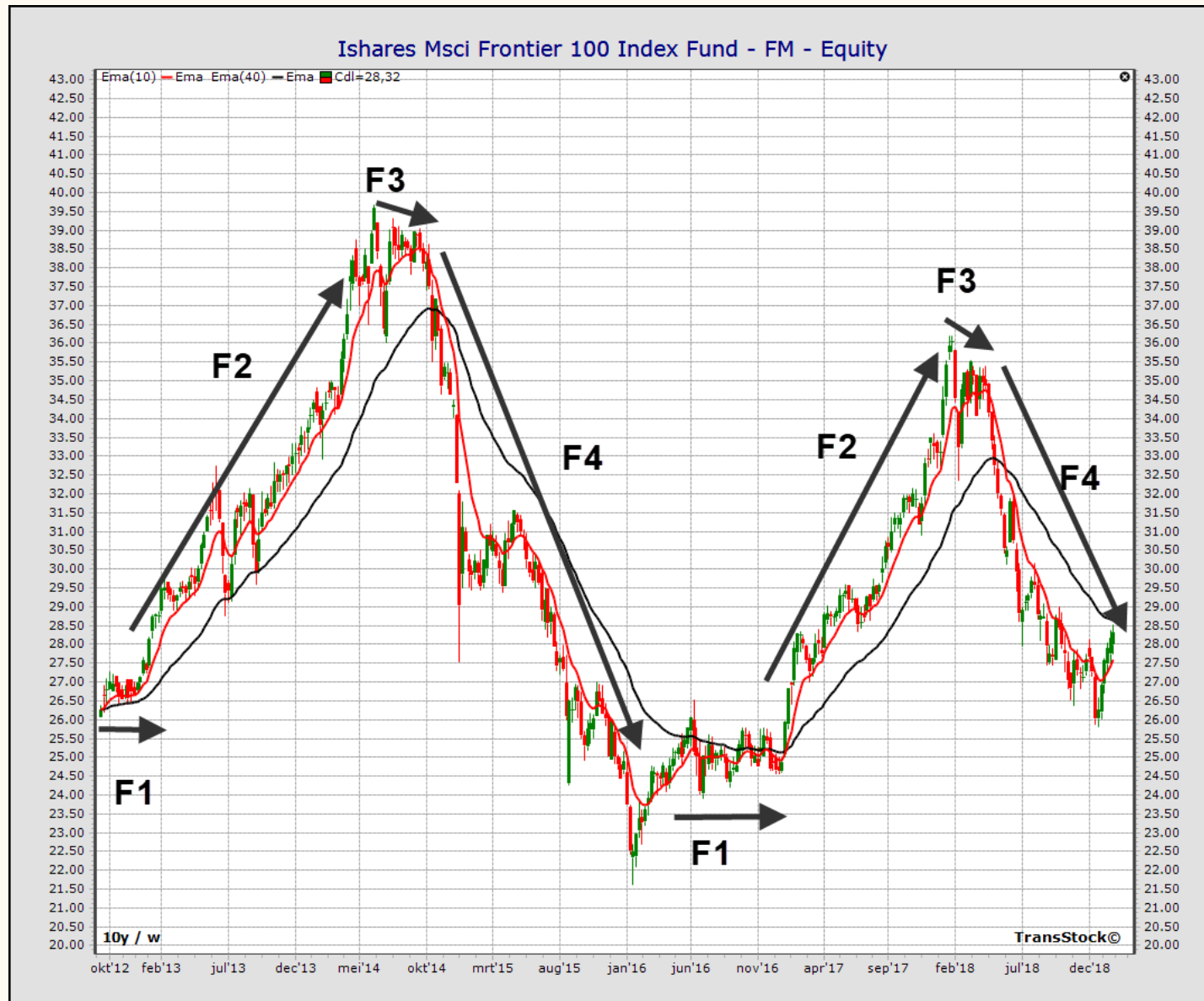
Secundaire Contratrend?

2. Trendanalyse basis = de 4-fasengrafiek van *Stan* Weinstein

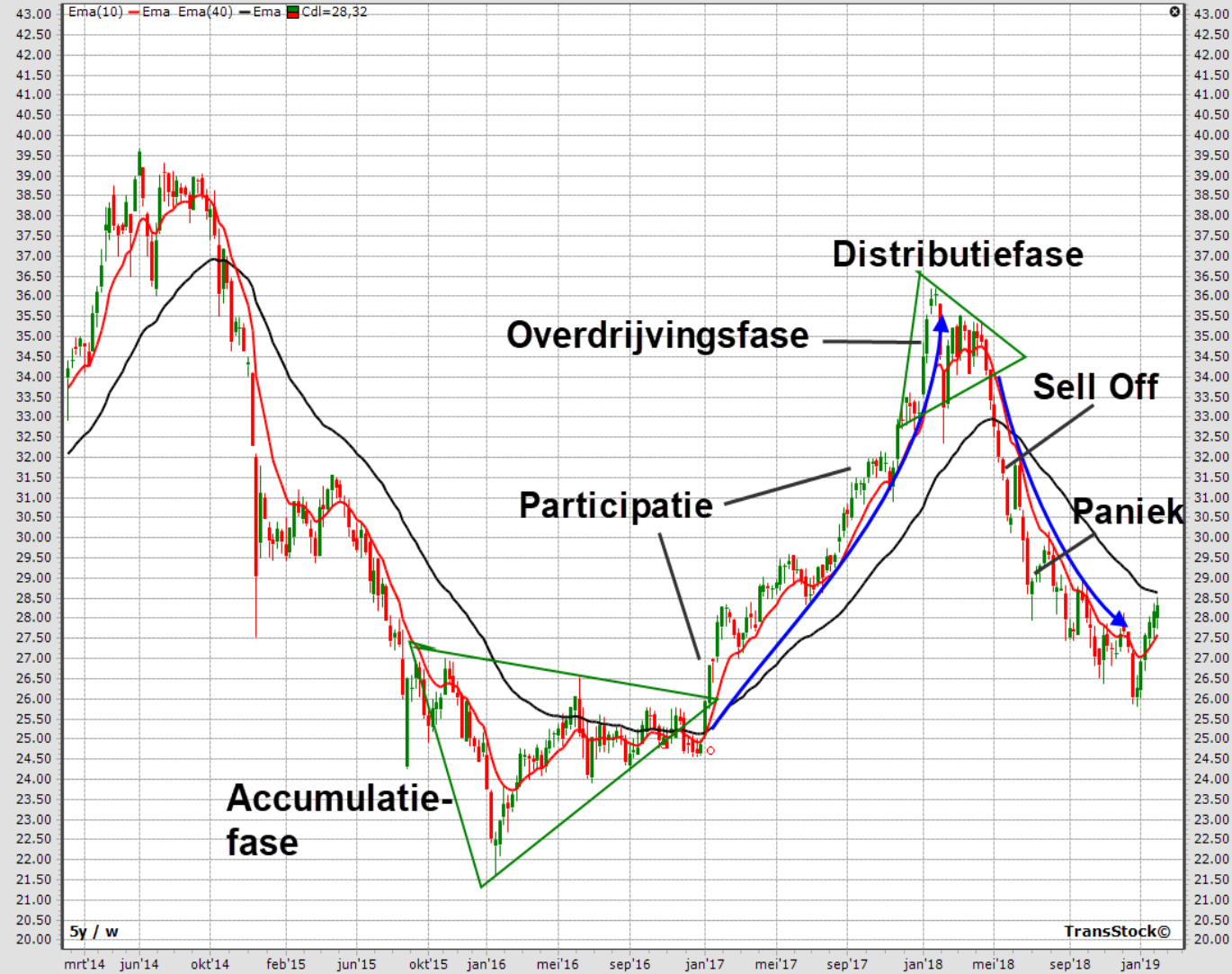
Trendanalyse basis = de 4-fasengrafiek van Stan Weinstein

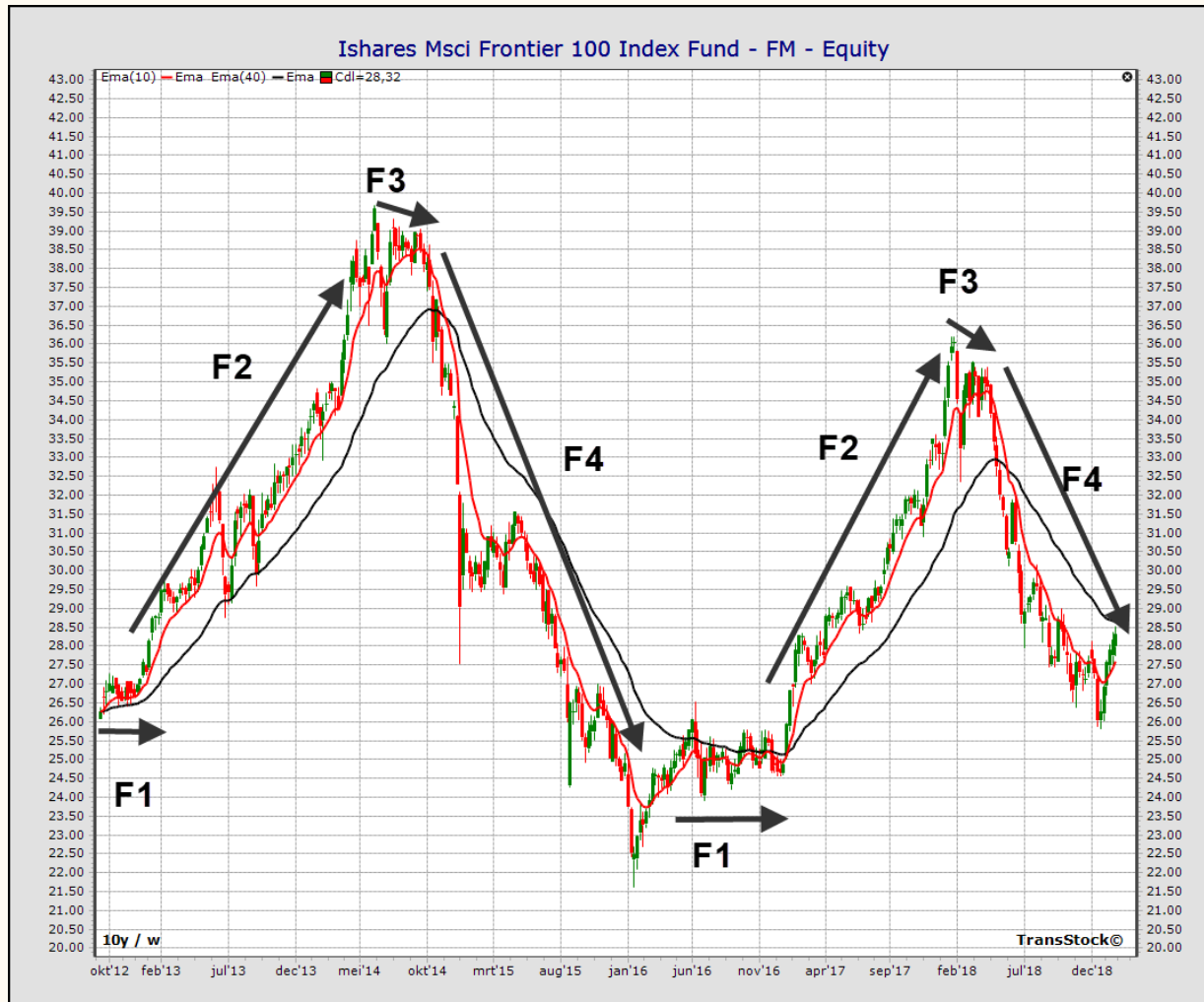
Trendanalyse basis = de 4-fasengrafiek van Stan Weinstein

Ishares Msci Frontier 100 Index Fund - FM - Equity

3. Neem positie in // met de trend

Tijdens de participatiefase (F2)
niet short

Tijdens de Sell Off (F4)
niet long

4. 'De trend blijft van kracht tot hij ophoudt'

Leer de omslagpunten herkennen

- patronen: S – H – S en omgekeerde S – H – S
Dubbele top / W-vormige bodem
Lager top/Lagere Bodem of Hogere Top/Hogere Bodem
- belang van de gemiddelden (MA's)
- indicatoren: divergentie

De inzichten van Charles Dow blijven waardevol. Reden?

De menselijke aard is niet veranderd

Hebzucht en **Angst** geven vorm aan het koersverloop

Vragen?